

SAKSPAPIR

Saksnr	Utval	Type	Dato
045/23	Formannskapet	PS	07.06.2023
049/23	Heradsstyret	PS	21.06.2023

Saksbehandlar	ArkivsakID
Linda Judith Svidal Nordås	21/1962

Reparasjon av Kossdalssvingane

Kommunedirektøren sitt framlegg til vedtak:

Det vert løyvd kroner 700 000 til reparasjons- og istandsettingstiltak i Kossdalen. Inntil 500 000 av disse kan nyttast i 2023.

Løyvinga vert gjort ved hjelp av låneopptak, og via investeringsbudsjettet.

Formannskapet - 045/23

FS - behandling:

Ragnar Johan Tyssebotn, FRP, sette slikt tilleggsframlegg:

Midlane vert å hente frå disposisjonsfondet. Det vert arbeidd med å få dekkja desse kostnadane frå fylket. De må og arbeidast med å få veien inn i fylket sin verneplan.

Grunngjeving: Med aukande renter vil det være meir fornuftig å ikkje bruke av kommunen si låneramme for å finansiere dette. Vegen er eit viktig kulturminne og turistmål, og kommunen må difor gå aktivt inn for å få denne vegen inn i fylket sine lister.

AVRØYSTING:

Ragnar Johan Tyssebotn, FRP sitt tilleggsframlegg vert vedteke - 8 røyster (V, H, 2SP, 2AP, 2FRP) mot 1 røyst (H)

Kommunedirektøren sitt framlegg vert samrøystes vedteke

FS - vedtak:

Kommunedirektøren sitt framlegg til vedtak:

Det vert løyvd kroner 700 000 til reparasjons- og istandsettingstiltak i Kossdalen. Inntil 500 000 av disse kan nyttast i 2023.

Løyvinga vert gjort ved hjelp av disposisjonsfond.

Det vert arbeidd med å få dekkja desse kostnadane frå fylket. Det må og arbeidast med å få veien inn i fylket sin verneplan.

Saksopplysningar:

Saksopplysningar:

Kossdalsvegen og spesielt Kossdalssvingane er ei vegstrekning med høg fagleg verdi på følgjande områder:

Kulturmiljø/kulturminne

Naturmangfald

Reiselivsdestinasjon

Friluftsområde
Jordbruk/skogbruk og liknande.

Det er identifisert fire punkt på vegen som treng reparasjon, samt eit berg som er bør vurderast for sikring. I tillegg ber kommunedirektøren Herradsstyret vurdere om det skal gjevast økonomisk løyving til informasjonsskilt om området og fareskilt i svingane.

Behovet er definert ut frå to kriterium:

Fare for skade på kulturminnet (det vil sei veg, murar), der ytterligare forverring av tilstanden vil føre til uopprettelig skade.

Fare for skade på menneske som nyttar vegen som turveg eller reiselivsdestinasjon.

Bakgrunn

Den første henvendelsen om skade på vegen kom til Osterøy kommune i januar 2021. Det var ein søknad om reparasjon om ein utrast mur nedst i svingane frå Mjøsdaalen IL. Mjøsdaalen IL hadde henta inn tilbod frå entrepenør, og bad om midlar til arbeidet.

Vurdering av vegen sin status som eit kulturminne, medfører at det ikkje er aktuelt å bruke entrepenørar utan spesialkompetanse på tradisjonshandverk. Samtidig ynska administrasjonen å utforske andre tilnærmingar til å få reparert muren enn å betale ut eit tilskot, og å sjå på Kossdaalen i eit større perspektiv. Venneforeninga «Vener av Kossdaalen» vart oppretta, og ein del enkle kartleggings- og reparasjonstiltak som kunne utførast på dugnad vart sett i gang. Samtidig søkte ein midlar til restaurering av nemnte mur i stønadsordninga «Teknisk industrielle kulturminner» hos Vestland fylke.

Paralellt med dette har Visit Bergen sett i gang omfattande marknadsføring av Kossdalssvingane på fleire plattformer. Dette har medført auka besøk i området. I «alle år» har innbyggjarar og brukarar av Kossdaalen kjent til at vegen har ein del rasfarlege parti, og at dalen er prega av kastevindar. Det medfører at ein ikkje går i Kossdaalen når været tilseier at det er utrygt. Med den marknadsføringa som Visit Bergen nå gjennomfører, kan ein ikkje lenger ta høgde for at dalen er tom for folk når værforhald er ugunstige. Vidare har fylket registrert ein mogeleg vikinggravhaug og ein veg frå før 1537 i kulturmiljødatabasen «Askeladden». Disse to registreringane saman med svingane sin eigenart, gjer at området frå parkeringsplassen til Svenheim og ned forbi enden av Kossdalsvatnet til steingarden mellom Svenheimsgarden og Mjøs er eit *kulturmiljøområde* som kjem til å verte foreslått verna i KPA gjennom omsynssonevedtak. Som ein konsekvens, vurderer kommunedirektøren at kommunen bør ta eit større ansvar for vedlikehald enn tidligare.

Vegen sine eigarforhold

Det har vore krevjande å finne ut av eigarforholda til vegen. Det har vorte leita i gamle arkivprotokollar, Bygdanytt sitt arkiv, samt at ein har nytta nasjonale veiledere frå offentlege instansar. Det verneverdige ved vegen har vore påpeikt heilt sidan 70-talet. Statens vegvesen kartla vegen i samanheng med Nasjonal verneplan på slutten av 90-talet. Det er truleg tilfeligheiter (geografisk utval og liknande) som gjer at ikkje vegen kom med i verneplanen. Kulturminneverdien er kjent i fylket og i Statens vegvesen.

Hovudgrunnlaget for vurderinga, er Statens vegvesen og Riksantikvaren si bok «*Gamle veger og vegfar, ei handbok i vern og tilrettelegging*» (2022). Når ein veg vart bygd, slik som Kossdalsvegen, måtte grunneigarane avstå frå grunn. Når vegen etter kvart gjekk ut av ordinær bruk, fall likevel kommunen sitt ansvar for vedlikehald av vegen bort. Dette skulle då utførast av brukarane av vegen. I nokre tilfeller vart veggrunnen tilbakeført og vegen vart privateigd etter at den vart lagt ned, men i dei fleste tilfella eig heradet eller staten framleis nedlagte vegar (ibid).

Ein har til no ikkje funne noko vedtak om at vegen vart nedlagt, eller at veggrunnen vart tilbakeført eller seld til grunneigarane etter at bilvegen mellom Hosanger og Fotland opna. Difor tyder det meste på at kommunen framleis eig både grunnen og vegen. Det betyr at spørsmålet vert redusert til kven som brukar vegen, og med den auka trafikken som ikkje er lokal, kan ein ikkje lenger sei at brukarane av vegen berre er lokalbefolkninga, her representert ved Mjøsdalen IL som fram til no har gjort vedlikehaldsarbeid.

Ivaretaking av vegen frå 1950-talet og fram til i dag

I 1978 vart vegen restaurert for første gong. Det var Hordaland vegkontor som utførte restaureringa. Seinare samarbeidde kommunen og Hordaland vegkontor om vedlikehald i fleire omgonger. I 2001 fekk kommunen tilskot frå Hordaland vegkontor til vedlikehald, og dette tilskotet fekk Mjøsdalen grendaråd og Mjøsdalen IL etter avtale om vedlikehaldsarbeid som skulle utførast.

Områdeskildring

Området frå parkeringsplassen til Svenheim og ned forbi enden av Kossdalsvatnet til steingarden mellom Svenheimsgarden og Mjøs er eit *kulturmiljøområde* som kjem til å verte foreslått verna i KPA gjennom omsynssonevedtak. I dette kulturmiljøet ligg Kossdalssvingane, det gamle vegfaret som gjekk gjennom dalen før Kossdalsvegen vart bygd i 1890-åra, samt ein haug som er vurdert til å vera ein mogleg gravhaug. Alle desse tre elementa er registrert som «*verneverdige*» i Askeladden.

Vegen framfor steingarden er i hovudsak eit friluftsområde med høg naturmangfaldverdi. Det er ikkje endelig avgjort om det vert foreslått å legge dette området i omsynssona. Det er ingen punkt framfor steingarden som per i dag treng reparasjon.

Ein bør imidlertid vurdere om det bør settast opp informasjonsskilt ved inngangane til Kossdalen, samt skilting der ein bør vere ekstra aktsom (det vil primært sei i svingane). Ein ser då for seg ein skiltplan som liknar det som er satt opp ved Vøringsfossen.

Krav til reparasjonsarbeidet

I alle søknader om tilskot der eit kulturminne skal takast i vare, er det krav om at reparasjonsarbeid vert utført av personar med spesialkompetanse. Det er så vidt kommunedirektøren kjenner til, ikkje ein nasjonal utdanning eller sertifisering til tradisjonshandverkar. Det vil difor vere krevjande å følge anbudsreglar om tre tilbydarar, men det vil bli sendt invitasjon til å levere tilbod til dei administrasjonen kjenner til i området dersom det vert gjort vedtak om løyving over investeringsbudsjettet.

Med tanke på steinen som bør vurderast for sikring, har kommunen rammeavtale med geolog for vurdering. Her følgjer vi vanleg framgangsmåte i Osterøy kommune.

Skilting er eit tiltak som ligg noko fram i tid. Det vert likevel etterspurt løyving til dette via investeringsbudsjettet. Tiltaket vil først verte forsøkt finansiert ved hjelp av andre midlar (eksterne tilskot).

Vurdering

Folkehelse

Det er god folkehelse for innbyggjarar i Osterøy kommune å ta i vare Kossdalsvegen. Det er eit lett tilgjengelig område å gå tur, nesten uavhengig av funksjonsnivå.

Miljø

Vi har eit ansvar for å ta i vare Kossdalen som kulturmiljøminne.

Økonomi

Midlar til reparasjonsarbeid og tilretteleggingstiltak kan løyvast over investeringsbudsjettet/låneopptak. Kommunedirektøren foreslår følgjande ramme for investeringane:

Reparasjonsarbeid, fire identifiserte punkt: 300 000

Sikring av berg: 200 000

Skilting: 200 000

Konklusjon

Kommunedirektøren ber om ei løyving på 700 000 over investeringsbudsjettet/lån, der mellom 300 000 og 500 000 er tenkt nytta i 2023 (kritisk reparasjonsarbeid, samt vurdering og eventuelt sikring av berg), og 200 000 i 2024/2025 (eventuelt skilting). Det vert etterstreva å nytte minst mogeleg av løyvinga.